

Sammenlægningen af kommuner afhjælper i sig selv nogle af forskellene mellem landets kommuner, men langt fra dem alle. Der er derfor enighed mellem partierne om, at en bedre balance mellem kommunerne bør indbygges i selve udligningssystemet, så alle kommuner via dette system sikres gode og rimelige vilkår for at tilvejebringe et serviceniveau, der imødekommer borgernes behov. De vanskeligt stillede kommuners forhold bør således så vidt muligt sikres gennem selve systemet og ikke gennem særordninger.

På den baggrund er partierne enige om et nyt tilskuds- og udligningssystem med nedenstående hovedindhold:

2. Det generelle system

2.1. Bloktilskud fordeles efter indbyggertal

Hovedreglen for fordeling af bloktilskuddet vil fremover være indbyggertal i stedet for beskatningsgrundlag. Herved opnås, at compensationen for nye opgaver og stigende udgifter på de budgetgaranterede områder bliver fordelt mere retfærdigt, så compensationen passer bedre med udgifternes fordeling. Muligheden for fordeling efter beskatningsgrundlag reserveres herefter alene de situationer, hvor der sker en generel, finansielt betinget regulering af bloktilskuddet. Der skal således fortsat bl.a. være mulighed for ved reduktioner af bloktilskuddet at fordele en sådan regulering efter beskatningsgrundlag, jf. senere.

2.2. Ny udligningsmetode: Netoudligning

I dag udlignes særskilt for forskelle i skattegrundlag og for forskelle i udgiftsbehov. En kommune kan modtage tilskud fra den ene ordning og betale bidrag til den anden ordning. Det er mere rimeligt at bedømme kommunens samlede økonomiske situation og udligne på det grundlag.

Derfor indføres der som foreslået af Finansieringsudvalget et nyt udligningssystem, hvor det opgøres, om den enkelte kommune ved at opkræve en gennemsnitlig skatteprocent vil få underskud eller overskud i forhold til sit beregnede udgiftsbehov. Herved fås en samlet bedømmelse af kommunens økonomiske situation, og der udlignes på basis af størrelsen af det beregnede overskud henholdsvis underskud.

2.3. Staten tager hovedansvaret for udligningen

I dag er udligningen en rent mellemkommunal ordning. Fremover vil staten overtage hovedansvaret for at udjævne forskellene mellem landets kommuner. Det sker ved, at staten forlods af bloktilskuddet betaler størstedelen af de udligningstilskud, som den nye

nettoudligningsmetode indebærer. Det gælder både den generelle udligning og den ekstra udligning for de ugunstigt stillede kommuner, jf. senere. Langt størstedelen af kommunerne vil få tilskud efter denne primært statsfinansierede ordning.

2.4. Højere udligningsniveau

Forskelle mellem landets kommuner bør udjævnes gennem selve udligningssystemet og ikke gennem et stort antal særordninger. På grundlag af Finansieringsudvalgets rapport må det vurderes, at et udligningsniveau på cirka 50 procent vil være nødvendigt for at neutralisere en afskaffelse af de hidtidige særordninger. Herudover er der imidlertid enighed om, at det nuværende udligningsniveau mellem landets kommuner er for lavt. Det nuværende udligningsniveau har rødder tilbage i en situation, hvor der mellem landsdelene var betydelige forskelle i borgernes forventninger til og behov for kommunal service, og det er partiernes opfattelse, at dette billede har ændret sig væsentligt. Samtidig har det nuværende system medvirket til at forstærke de økonomiske forskelle mellem kommuner med forskelligt beskatningsgrundlag i takt med, at kommunernes udgifter på de budgetgaranterede områder er vokset, og kommunerne har fået tilført nye opgaver. Der er derfor enighed om allerede i 2007 at gennemføre en forhøjelse af det generelle udligningsniveau fra 45 til 58 procent. Samtidig fastsættes det fremtidige niveau for det særlige udligningsloft til 92 procent mod i dag 90 procent. Ved fastsættelsen af udligningsniveauet er der som hidtil også taget hensyn til, at omkostningsniveauet er forskelligt mellem kommunerne i de forskellige egne af landet.

2.5. Yderligere forhøjelse af udligningsniveauet, hvis indkomstforskellene øges

Det gennemsnitlige beskatningsgrundlag i hovedstadsområdet er i de senere år set under ét steget kraftigere end i det øvrige land. Der er enighed om, at der er behov for gradvist at øge udligningsniveauet, hvis denne udvikling fortsætter. Derfor indbygges en automatisk mekanisme, der afhængig af forskellene i væksten mellem hovedstadsområdet og det øvrige land kan udløse en forhøjelse af udligningsniveauet fra udgangspunktet på 58 procent. Om afgrænsningen af hovedstadsområdet, se afsnit 2.6.

Mekanismen består i, at hver gang den procentvise vækst i det budgetterede beskatningsgrundlag pr. indbygger i hovedstadsområdet overstiger væksten i det øvrige land med 1 procentpoint, så forøges udligningsniveauet i landsudligningen med 1 procentpoint. Som basisår for reguleringen anvendes 2007. Udligning